

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स ।

धम्मदय

[सर्वप्रिय छगूमात्र नेपाल भाषाया मासिक पत्र।]

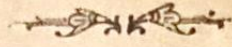
वर्ष १
संख्या ३

थीला

बुद्ध सम्वत् २४६१
नेपाल सम्वत् १०६८

दच्छिया चन्दा ३)
खुलाया २)
धुगु अंकया १)

विषय सूचि

विषय	पौल्या
उपासकया भिक्षा—श्री चक्रमान शाक्य	४५
सम्पादकया कलमं	४६
साहित्य—श्री मणिहर्षज्योति	४८
सम्पादकया श्वपूथल—श्रीमति मोतिलक्ष्मी	५०
गीताया प्रारम्भिक विषय—श्री ठाकुरलाल मानन्धर	५२
चवयमाःशु छाय ?—श्री रुपरत्न उपासक—	५४
जीवन यंत्र व रेडिओ यंत्र—मा० कुञ्जरत्न बज्राचार्य	५५
सुन्दरीया प्रेम—श्री धर्मरत्न 'यमि'	५७
अन्तिम दृश्य—भिक्षु प्रियदर्शी	५८
भारतया दृश्य—भिक्षु सुबोधानन्द	६०
“धर्मोदय”यात सुनां लुधा ?	६२

ग्राहक ज्वीपित सूचना

गुम्ह सजनया “धर्मोदय” प्रथम अंकं निसें कायगु इच्छा याई, वुम्ह सजनया चन्दाया लया नं वडे महिनां निसें चवंनी । अथे मखुसा चन्दा ब्यूवलेसं निसें लया च्वनी । शुरुं निसें “धर्मोदय” कायगु जुसा चन्दा वियवले प्रथम अंक निसें पवना दिसें ।

व्यवस्थापक, “धर्मोदय”

धर्मोदय कार्यालय,

कालिम्पांग ।

अर्शा दय

ज्वलापासा

“मासये जोतये धम्मं”

१०००

सम्पादकपि } भिच्छु अनिरुद्ध,
भिच्छु महानाम “कोविद”

वर्ष १

कालिम्पोंग

मार्गशीर्ष विक्रम संवत् २००४
दिसम्बर ईस्वी संवत् १९४७

अंक ३

उपासकथा भिक्षा

(चोह—श्री चक्रमान शाक्य)

(१)

(२)

कामं, प्रभो जयपता जगते व्वयेका । व्याधा समान जुल भो जगते ध्व माया ।
याना प्रभो विजय थ्वं फुक राष्ट्र ग्राम ॥ कांम्हां कलत्र विभवी जुल थ्वैगु पास ॥
भिन्द्यो समान बलवान्जुल क्रोध पापी । मोहान्धकार जुल श्रीघन विश्व गोल ।
ध्वैतः पराजय प्रभो मफु यां कदापी ॥ व्यर्थे फुना च्वन प्रभो नरयागु चोला ॥

(३)

कामादि क्रोध सकृतां हन याय फेमा ।
माया व मोह खिपतं जित ची मफेमा ॥
शीघ्रं प्रभो जि शरणे बय फ्रैगु शिच्चा ।
शास्ता विया जित दिसँ
फवन्य जिं थ्व भिच्चा ॥

सम्पादकया कलमं

मनुष्यत्व

संसारे दकभनं च्वंपिसं मनुष्यत्वयात सर्वोत्तम स्थान वियाःतल । मनन अर्थात् विचार शक्ति बांलाक दुगु जूया नीति अथवा उन्नति यानावने फुपिं जूया नीतिं शीत 'मनुष्य' धाई । मनुष्यपिं, समाज अर्थात् समूहया सहायता मद-यकं उन्नति ज्वीपिं प्राणीपिं मखु । श्वया भरण पोषण व्याकं प्यम्हसिया भरे । अकिं मनुष्यपिं समाजया छगू अंग खः । तःधंनिसें चिकिधं श्यंकः, चिकिधं निसें तधं श्यंक सम्बन्ध दु । समाजया उन्नति माने प्रत्येक मनुष्यया उन्नति । संसारे दयाच्वको प्राणीपिं मध्ये मनुष्यपिं सर्वो-त्तम धका धर्म शास्त्रे नं धया तल । छाय् मनुष्यत्वयात उत्तम धाःगु, थुगु वारे प्रत्येक मनुष्यं विचारनीय ।

संसारे अनेक प्रकारयापिं प्राणीपिं दु—मनु, पशु, देव, दैत्य यक्ष, प्रेत, निपा तुतीदुपिं व प्यपा तुती दुपिं इत्यादि । श्व फुकसिबे मनुष्यचोला उत्तम । छाय् ?—

गुलि विचारशक्ति व ज्ञान शी मनुष्यतयके दइगु खः उली अन्य चोलास प्राप्त याय्गु साधन मदु । श्व हे गुणंयाना मनुष्यत्वयात उच्च पदवि व्यूगु । यदि शीके ज्ञान—त्यो मत्यो धर्म अधर्म, कर्तव्या=कर्तव्य, न्यायान्याय, ज्यू मज्यू व भिं मभिं—या अंग अर्थात् धर्मया मात्रा मदुगु जूसा 'धर्म'न हीना पशुभिः समाना' धका धाःथे शीपिं नं पशुतुल्य हे जुई । खः जा 'मनुष्यरूपेण मृगाश्चरन्ति' धका धाःथे गुलिं

व्यक्ति धर्म अधर्म, न्यायान्याय, कर्तव्या कर्तव्य व पाप पुण्य धैगु मसिया केवल नय, तोने, तिये मनमोज यायगुली जक डुबे जुयाः च्वंपिं नं दयफु ।

साधारण विचारं स्वयबले मनुष्य जीवन उत्तम धैथे चो । छखेलं श्व खँ सत्य खः । छाय धाःसा—दिव्यमय जीवने, मनुष्यलोके सिबे नं आनन्द सुख दु धाई । तर आपलं याना अनच्वंपित क्रमशः चित्तवृत्ति भिकाः चित्तशक्ति वृद्धियाना यंकेगु लँ दुखवा मवो । पुण्यया फल दुतले जक अन सुखभोग याय् दयु मन्त धायवं अनं च्युत तुं जुई । गुलिं गुलिं दिव्यमय जीवन गजाःगु दु धाःसा—नय नं मोगु, त्वने नं मोगु, अथे हे कल्प कल्प तक दयनाच्वंपिं थें च्वंक च्वंच्वनीगु । जगतप्राणी उद्धार याय्गु इच्छा दुपिं सुं बोधिसत्वं नं, मेगु न्ह्यागुं प्रार्थना याःसां उजाःगु ब्रम्हादि अरूपिलोकया प्रार्थना मया । छाय् धाःसा—अन लात धायवं असंख्य कल्प तक नं होस-हवास दइ मखु । गुलि खे बुद्धपिं लोके जन्म जुयाः जगतोद्धार याना वने धुंका नं वया न्ह्यलंचाइ मखुनि । हानं वया चित्तमल धालसां तृष्णा व आस्रव निर्मूल नं जूगु मखुनि । आस्रव निर्मूल मजुतले संसार चक्रया पासं विनिर्मुक्त जूगु मखुनि । श्व निर्मूल यायत जा मनुष्यत्व हे ग्रहण याय्मानि । अकिं मनुष्यत्व उत्तम धाई ।

बोधिसत्व महासत्त्वपि बुद्धज्वीत, मनुष्य लोके हे जन्म ग्रहणयाविज्याइ सिवे दिव्य लोके मनु । हानं मेमेपि राम, कृष्णादि महापुरुष अवतारोपि नं मनुष्यलोके हे कहाँ वयाः जगतोद्धार यात सिवे दिव्यलोके च्वना मखु । मनुष्यलोके वयाः हे जक चिन्तन शक्ति वदे याय् फइगु सिवे मेगु लोके च्वना फइ मखु । अकिं यूरोपीय पण्डिततयसं मनुष्ययात 'मनु धयापि चिन्तनशील प्राणी खः तर पशु मखु' धका धाल । (Man is a thinking animal but not a beast.) थुक्रिया मतलव थ्वखः कि मनु धयापि न्होथे हे धासां मनु हे खः । प्राणा धाव्मात्रं पशुवत् समझे जुयगु मखु वरु आत्मवत् सर्व भूतेषु धाःथे सकलसियां प्रति मैत्री भाव तयगु । दिव्यलोके अथवा ब्रह्मलोके वना च्वेपि प्राणीपि व्याकं न्हापा मनुष्यलोके हे च्वना च्वेपि खः धका धाई । कारण ?—विना दान शील-भावनामय पुण्य धाःसा मनुष्य लोके हे जक सकल जुई । अकिं नं मनुष्यचोला उत्तम ।

थ्वहे मनु, मन खराव जुल धाय्व नकादि दुर्गति नं वनेफु, हानं मन भिन धाय्व स्वर्गादि सुगति नं वनेफु । मनुष्यचोला छगू किसिमं दोवा थें खः । मभि थासं थन वयाः मभिथासे नं वनेच्यु । मेगु चोलास—गन अवनति जक जुयु, गन उन्नतिया साधन हे मदु । अकिं मनुष्यचोला उत्तम ।

थ्व लोके मनुष्य जुयाः जन्म काय् शास्त्रानुसार अतिकं थाकु । लोके छु चीज दुर्लभ ज्वी व चीज भिगु जुयफु अर्थात् गुगु भिगु चीज खः व दुर्लभ ज्वीफु । अनेक चोला मध्ये मनुष्यचोला दुर्लभ । अकिं मनुष्यत्व

उत्तम ।

संसारे दको प्राणीपित मनुष्यतयसं, यात धाःसा थःगु बुद्धि द्वारा थःगु वशे तयफु । शारीरिक बलं थःस्वया झिदुगं हे अपोदुपि प्राणीपित नं मनूतयसं बुद्धि द्वारा थःगु लहाती कायफु । थुकिं नं मनुष्यत्व उत्तम धका, धर्म शास्त्रानुसार, धाय् माःगु जा मोक्ष वनेत साधन जुयाः च्वंगुया नीति । छाय् धाःसा—थुगु चोलाय् थें मेमेगु चोलाय् धर्म-कर्म याय्त सम्पूर्ण साधन मदु धका धाई । थुगु विषये वन्दु शास्त्रे नं थथे धयातःगु दुः—

“न्हापां 'धालवा धे' धालसां धर्म धैगु छति हे याय् मफइगु गति च्यागू दु यथाः—

१—नर्कगति । नर्कगतिस लाःम्हस्यां, कागु ख्वाउँगु अनेगु दुःख सहयाय् मफया धर्म याय् फई मखु ।

२—प्रेतगति । प्रेतगतिस लाःम्हस्यां, पित्यागु प्याचाःगु इत्यादि दुःख सहयाय् मफया धर्म याय् फई मखु ।

३—तीर्यकगति । तीर्यकगतिस लाःम्हस्यां, नवाय् मफुगुलिं धर्म याय् फई मखु ।

४—वैमनू जुयाः जन्म जूम्हस्यां, जंगले दुने जक वास लाःगुलिं पाप धर्म छुं मसिया धर्म याय् फई मखु ।

५—देवगति व दैत्यगति । देवगतिस लाःम्हस्यां, सुख जक भोगयायां धर्म याय् फई मखु । दैत्यगतिस लाःम्हस्यां, तंजक पिकयाः अथवा तं जक वदेजुयाः धर्म याय् फई मखु ।

६—धर्म-शास्त्रयात निन्दायाइगु कुले लाःम्हस्यां नं धर्म याय् फई मखु ।

७—शून्य कल्प । शून्यकल्पे लाःम्हस्यां

नं धर्मं याय् फई मखु ।

८—छाता-पाकतसें नं धर्मं याय् फई मखु ।

उक्त च्याता कारणं मुक्तजुयाः मनुष्य चोलाय् लासां, 'न्हो जोर्बा' धालसां निम्नोक्त दुनेयागु न्याता संयोग चूलाकेमा ।

१—धर्मं दुगु थासे जन्मज्वीमा ।

२—पञ्च इन्द्रिय पूर्णज्वीमा ।

३—निश्चय दयमा ।

४—धर्मं याय् फयमा ।

५—मिथ्याकुले मलाय्मा ।

उक्त दुनेयागु न्यागु संयोगं पूर्णजू थें, 'झे जोर्बा' धालसां निम्नोक्त पिनेयागु न्याता संयोग नं चूलाकेमा ।

१—तथागतपि विज्याइगु थासे लाय्मा

२—तथागतपि विज्याना च्वंगु वखते लाय्मा ।

३—धर्मचक्र प्रवर्तन याइगु वखते लाय्मा ।

४—न्यो नं वने फयमा ।

५—धर्मं पालन नं याय् फयमा ।

उक्त थुलि संयोग चूलासानं आलसी व

कामभोगी जुयाः धर्मं मयात धाःसा नं सफल याय् फई मखुनि । यदि आलसी मजुसे उद्योगी जुयाः धर्मं यात धाःसा सफल जुई ।”

थुकिं नं मेमेगु जीवने स्वयाः मनुष्य-जीवन सर्वोत्तम । मेमेगु जीवने उपर्युक्त संयोग चूलासां धर्मं याय् फई मखु ।

आः झीसं विचाःयाना स्वयमाःकि च्वये कनातःगु कारण मध्ये झीके छुछु कारण पुरेजू-खनि । यदि छं गुगु कारण अपूर्ण थें चोंसा पूर्णयाय्त कोशिश याये । थुकथं सर्वोत्तमगु मनुष्यजीवनयात सिर्ति गुमेयाना मल्लसे दान-शील-भावना बढे यानाः, पुण्य संचय यानाः, याकनं इहलोक व परलोकया सुखानुभव थासे अन्ते संसार दुःखं मुक्तजुयाः—च्वंगु मोक्षसुख प्राप्तमाना काय् फयमा !

Dhamma Digital

साहित्य

(चोम्ह—श्री मणिहर्षज्योति)

साहित्य धयागु छु ? थ्व छुक्रियात माःगु ? थुकिं मनुष्यमात्रयात छु फायदा विई ? इत्यादि खँ सियंके माःगु खः । पशु तुल्य जक जुयाः च्वंतले मनुतयत नयगु, तोनेगु, वनेगु, जुयगु बाहेक मेगु छुं मो । तर मनुतय् मनुष्यत्वया विकास जुयाः बोलिस्व नयगु, तोनेगु, वनेगु, जुयगु बाहेक मेगु नं उपो वस्तु माला वई । ध्वहे उपो माला वैगु वस्तु मध्ये साहित्य नं छगू मुख्य खः । साहित्यया उन्नति जुयाः बोगुवा मतलब मनुष्यत्वया छुं भवा विकास

जुयाः बोगु धाःसां ज्यू । मनुष्यत्वया विकास मजुलसा मनुष्यचोला थें जागु उत्तमगु चोला लाभजुयानं व्यर्थे फुयु । उकिं मनुष्यचोला व्यर्थे मवंकेत, अर्थात् मनुतय् आत्मविकास याय्त तःगुमछि ज्या याय् माःगु मध्ये छगू मुख्य साहित्य नं उन्नति याय्मा धयागु खँ निविवाद सिद्ध खः ।

भाषा व कला (art) या सम्मेलन द्वारा थःगु भाव व विचारया गुगु बांलाःगु व उत्तमगु रूप दयाः वइगु खः उक्रियात साहित्य धायु ।

संसारे साहित्यया स्थान माप च्चे । न्हाण न्हाणयागु
 थःगु सांस्कृतिक सम्पत्तिया रक्षा व जीविकया
 तन्निर्माण यागु आदि थःगु थःगु ज्ञाना
 भार धक्का उपरे दु । सांस्कृतिक सम्पत्तिया
 अर्थ धन-द्रव्यया सम्पत्ति धे म्नु । हरएक
 जातिया थःगु अलग व विशेष संस्कृति रहे ।
 अंग्रेजया अंग्रेजी छोटि चिनीयातय चिनीया
 छोटि, नेपालितय नेपालि हे छोटि थःगु विशेष संस्कृति
 रहे । नेपालितय नेपालि हे भाषा, नेपालि हे गेष मूया,
 नेपालि हे धिति-रीति व नेपालि हे चाल-चलन दु ।
 यदि मुं नेपालि थःगु भाषा मान्हात, थःगु गेष नीतल,
 थःगु धिति-रीति चाल-चलनवान एसन स्वयम्
 करक्यागु नकल् यायगु कुचेष्टा यातमा व म्नु नेपाले
 जन्मजूसं तमि, नेपालि माँ-बोया मन्कान म्नुमां
 तमि वयात नेपालि ही दुम्ह धका वद म्नु । थःगु
 जातिया गर्व व थःगु संस्कृतिया गौरव मन्क
 मज्जू । थधे धका थःगु जातिस परम्परा निपे
 चलेनुयाः वोगु ज्वुगुं मज्जुगुं धिति-रीतियान
 सदानं माने हे वाना च्चनेमाः ध्यागु म्नु ।
 धिति-रीति व चाल चलन ध्यागु देशगुण स्वभा,
 वस्वत स्वयाः ज्वी । गुगुं धिति-रीति छगु
 वस्वते मन्तयत कल्याणकारक जूमा वदे धिति-
 रीति मेगु वस्वते अत्यन्त हानिकारक ज्वीदु ।
 धिति-रीति ध्यागु जा मन्तयत जीवनयात सरल
 व सुखी याय्त स्वः । यदि वस्वत हिलाकना,
 व धिति-रीति मन्तयत हानियात अथवा ज्वे
 थुखे सने मफ्तक प्राशं चिय धे चित्त वासा
 व पाशया तुरन्त चफुना बाँछियगु, वस्वतगुणयात
 लोगु हितकारीगु धिति-रीति माने यायगु
 बुद्धिमानिता स्वः । साहित्यया खँ च्च च्चं गन
 धिति-रीतिया क्यान् चौकता च्चंगु । अस्तु,
 श्रीगु मुख्य विषयते हानं कथनु ।

साहित्य क्यागु मनुष्यया उगु सामाजिक
 संघर्षया किपालु स्व, गुगुलि जीवनयात थःगु
 भासेगु तोतकाः थःत संसारयाम्ह भापिकेगु
 कोशिश यागु । मन्तयत सत्यया बोध यायगु
 व ज्ञानया तेज व अज्ञान रुपी ख्यंगुयात
 मदकका छुयगु साहित्यया मुख्य धर्म स्वः ।
 ज्ञान दयव मन्तय सत्यता खीकाली थःगु जीवन
 मरुत याय् कई ।

साहित्य सेवा यायगु धका वांवालागु
 काव्य, निबन्ध व लेख जक च्चयां, यहंपुस्य
 च्चक म्नु जक छापे वानां, इदय हे खल्-कल्
 खीकथं कविता च्चयां जक मगा । थव जा
 साहित्यया छगु साधारण आकार जक स्वः ।
 गद्य इत्योग, तःपंगु आध्यात्मवादया न्द्योने
 एकदय साधारण स्वः । अये हे थव आका नं
 साहित्यया असली रूपया न्द्योने एकदय
 साधारण स्वः । साहित्य-सेवाया असली रूप जा
 चरित्रयात भिक्तय निर्माण यायगु व याकेगु
 हानं असलगु व्यावहारिक जीवनया मुख्यगु
 साधन क्यानेगु हे स्वः । असलीगु जीवन मदयकं
 केवल स्वं जक आपा ल्हायगु व आदर्शया चर्चा
 यायगु जा केवल कर्तपित धोखा कियगु अथवा
 छे जक छेकेगु ये स्वः ।

थौं श्री नेपालितय खासयाना नेपाल
 भाषा भाषीतय साहित्यया अवस्था वडो हे
 शोचनीय । थव अवस्थाया क्यान् थन्यागु छुद्र
 लेखे च्चयां साध्य मज्जू । थुकी अनुभव हे
 वानाः— च्चपिसं वंलाक थुहे थुयु । थन्यागु
 वस्वते छक श्रीगु थःगु भाषां "धर्मोदय" पत्रिका
 प्याहाँवोगु अत्यन्त गौरव व दर्पया विषय स्वः ।
 मेमेपि जातितयत लुसा, गुपिनि साहित्यया
 मण्डार भरपुर जाः, थन्यागु पत्रिका छगु प्याहाँ

वोगु छुनिछु थें खै, तर झीगु व बुँई, गुकी ताकालं निसें वाः मवयाः काराकारा गनाः च्वंगु खः, थथे “धर्मोदय” रूपी छफुति जक वा वोगुनं हर्षया विषय धाय्मा । आशा दु कि थुकियात सकल नेपाल भाषा भाषी विद्वान् व साहित्यिक तयसं सहानुभूति व सहयोग विस्य थुकिया आयु दीर्घ यायु । आशादु कि थुकिं झीगु साहित्य उन्नति याय्गुली फयां, फलि मदद

यायु, झीगु समाजे ज्ञानया मत च्याकावियाः झीगु अज्ञान मदयका छ्यु वतोथें झीगु अतीतकालं निसें गोरवान्वित जुयाः च्वंगु असलीगु आदर्श न्होनेतयाः उकियात झीसं अनुकरण याय् फय्का वियु । थुलि जुलसा “धर्मोदय” प्याहां-वोगु नं साफल्य जुई झी नेपाल भाषा भाषीतय जीवन नं धन्य जुई ।

✽ सम्पादकया श्वपूथल ✽

(चोम्ह—श्रीमति मोतिलक्ष्मी)

गुलिं भिभिगु ज्या यानाः स्वर्ग वनि, गुलिं मभिगु ज्यां नरक वनि, तर व स्वर्ग वा नरकयागु दोष खइमखु व्यक्तिपिनिगु शुभाशुभ कर्मफल्यागु भोग जक खः । उकीं थन नं जि अश्य हे निदोष । श्व हे खं कन्यगु श्व लेखया ज्या ।

लेखकपिसं लेख च्वइगु नं पत्रिकाय तयत हे, सम्पादकं लेख मुनिगु नं पत्रिकाया नितिं हे तथापि पत्रिकाय मच्चंस्य प्राय लेखत जिथाय हे वया च्वैनि श्व छु लेखक वा सम्पादकया दोष ज्वी ला ? कदापि खइ मखु ।

लेखकं न्हापा लेख च्वयत विषय निं मालि, अले गुगु ल्वीक्य धुंगु विषय खः व बांलाःला मलाःला विचार याइ । यदि बांलाःगु खसा तिनि व विषये लेख च्वइ । च्वयत नं शब्दालङ्कार व वाक्य-विन्यास मिलय याय् मानि, हानं श्रृङ्गार आदि नव रस मध्ये थःगु विषय-यात गुगु रस लोगु खः उगु रसं पूर्ण ज्वीक्य मानि । उकीं च्वयगु धयागु खं नं अ.पुगु मखु ।

श्व च्वयगु धयागु छु खः ?—थःगु हृदय रूपी पुखुली बुया वःगु भाव रूपी लःयात जनताया न्होने तयाः बीगु मात्र खः । गश्य पुखुली गुलिस्यानं लः त्वैनि, गुलिं मो ल्हुइ, न्ह्यापिं सःपिं छम्ह निम्ह मिहतइ, थुकी व्यक्ति-गत अधिकार दु । अश्य हे पाठकपाठिकापिसं नं थूथूपिसं थूथूश्व श्वीकाः कायफु, तर लेखकया कर्तव्य श्व कि फ्यांफक थःगु विचारयात सकसिनं श्वीकथं च्वयगु योग्यता दयक्य माः ।

च्वयत ला सकस्यानं थःगु शक्ति अनुसार बांलाक च्वया धका हे च्वइगु खः, सुनानं मेगु बांमलाक च्वय धका च्वइगु खइ मखु, तर बांलागु वस्तु नं मेगु वयासिकं बांलाःगु वस्तुया न्होने थ्यन्यव न्हापा न्हाक हे बांलाःधका वर्णन यानाः तःगु जूसां उक्त वस्तुया न्होने थ्यनि बले वयासिकं बांमला धका अवश्य धाय मालि, उकीं बांलाःगुली असीम ज्वीगु नं थाकुगु हे खं खः ।

हानं लेखकतयसिकं सम्पादकया इं थाकुनि । कारण, लेखकतया ला लेख छ्य

धुन्यव गात, तर सम्पादकं पत्रिकाय लेख अथे
 श्वाक तय ज्यूगु मखु बांला: बांमला: मिले जू
 मजू आंदि बांलक स्वया: विचार याना: भति
 भति भिकां गा:गुसा भिका: नं तयू । यदि
 भिकां भिक्य हे मळिगु जूसा सम्पादकं छु
 याइ ? नां काइबले सम्पादकयागु हे जक काइ,
 उकी सम्पादकं विवश जूया: जिगु पचलिके
 प्वाथे स्वथन्य हइ ।

छुयाय सम्पादकं र्वा: स्वया: व्यवहार
 याय ज्यूगु मखु, मुख्य ज्या हे जक स्वय मा: ।
 'श्व त:धंम्हसिगु लेख मतस्य मज्यू, श्व तंचाइ
 श्वयागु लेख तयमा:, श्वजिमि थ: श्वयागु लेख
 मतयव जित: थुलि हे तया: मब्यू धाइ' धयागु
 आदि भयं श्वाथ:गु लेख नं प्रकाश याय मखु,
 न बांला:गु लेखयात श्व मचांम्हसिगु लेख
 श्व छुं मस:म्हसिगु आदि धाय ज्यूगु ख: ।
 सम्पादकं ला केवल लेखया जक नाता ख:,
 लेखकपिनि मखु, उकी सम्पादकं लेखयागु हे
 जक र्वा: स्वयगु सिवाय लेखकपिमिगु र्वा:

स्वय मज्यू ।

हानं सम्पादकं धाइ जित: माक लेख
 मडु । लेखकपिनि मने धा:सा जिगु श्व लेख
 नं छापय मजूनि व लेख नं छापय मजूनि धया
 थें जुया: च्वनि, तर श्व लेखकपिनिगु कर्तव्य
 मखु, लेखकपिनि छगु जक कर्तव्य श्व कि लेख
 न्हाक हे ल्यों थ दयमा लेख धमाधम छुयां
 च्वन्यगु । अलेतिनि सम्पादकं पत्रिकाय लोलोगु
 लेख तय फइ । निगु प्यंगु लेख जिगु पित्या:गु
 प्वाथे नं थन्य दई । श्व धका पत्रिकाया धात्थें
 उन्नति ख: ।

छाय धा:सा जि जुल पत्रिका-महारानीया
 प्रतापं नया: च्वन्य मा:म्ह । यदि महारानीया
 हे प्वा: दंक नय मखंसा जित: छु नकइ ?
 नायो उकी लेखक-सुवातयके व सुवानायो
 सम्पादकयाके जिगु नम्र निवेदन श्व कि जोरे
 यायबले झी महारानीया नयां नं भति भाति
 ल्यनि कथं जोरे याना व्यु, गुगु ल्योंपुल्यों
 नं जिगु प्वा: नं पूर्णरूपं जायक्य फइ ।

छथेंस च्वना धर्म-ज्ञानवृद्धियाय मन्दुसा
 "धर्मोदय"

या

ग्राहक जुयादिसँ !

दयच्छिया चन्दा केवल ३) जक ।

नेपाले चन्दा वियगु ठिकाना:—
 भिच्छु अनिरुद्ध
 स्वयम्भूके,
 आनन्द कुटी,
 कान्तिपुर ।

आफिसस चन्दा छवया इयगु
 ठिकाना:—
 व्यवस्थापक "धर्मोदय"
 धर्मोदय कार्यालह,
 पो० कालिम्पोंग, (जि० दार्जिलिंग)

गीताया प्रारम्भिक विषय

(चोह—श्री ठाकुरलाल मानन्धर)

खुडीडिता प्रकारया आत्मवादसिद्धान्त मध्ये गीताया सिद्धान्त नं छगू खः । लेखकं धावथं ज्वना मस्वसे अति गम्भीर तथाविस्तृत विचारमिखां स्वयं याग्य । दर्शन शास्त्रया रहस्य अति गम्भीर छको स्वयवं अथवा निको प्यको न्यनेवं यथाथ बाध जुय अपुमजु ।—सं०

श्व इी मनुष्यया जीवने सदानं ल्वापु जुया च्वनी दुनेनं पिनेनं । दुने थवके च्वनगु रागद्वेष, सत्य व असत्य, हिंसा व अहिंसा इत्यादि अनेक छन्द भावया परस्पर युद्ध जुया च्वनी अथेतुं पिनेनं । श्वहे जीवनया युद्धयात 'महाभारत'या युद्ध धका धायगु अति हे लोल ।

श्वहे महाभारतया नाट्य-शालाया रङ्गमंचे गीताया विषय उत्थान जुल । युद्ध क्षेत्रे गीताया उपदेश आरम्भ जूगु धया अपालं मनुषया सन्देह छाय धालसा श्रीकृष्ण भगवानं यदि अर्जुनयात उपदेश बियगु इच्छा जुलसा

छेहे वा गनं एकान्ते उपदेश बियफु, श्व रण-क्षेत्रे हे बिये मावगुया छु कारण धका अपास्यनं धाई । श्व अर्थ मखु, प्राचीन काले शिक्षा अपा न्होने ज्या याका बियेगु अपा चलन । शिक्षकया न्होवने ज्या याकिगु अवस्थाय्

शिष्यया त्रुटि खने दया उकियात उगुहे अवस्थाय् उपदेश बियेबले शिष्यया हृदये (नुगले) गुलि गदे जुइगु उली मेवगु अवस्थाय् जुयेमफु । वेदादिया अध्ययन नं अपा अथेहे म्हुतु म्हुतु हे कना स्येनिगु जुयाच्वन ।

जीवन संग्रामे अति कठिनगु परिस्थित

वारंवार सकलसितं वया हे च्वनी-
'किंकर्म किमकर्मति कवतोऽप्यत्र मोहिताः'
जनयात नं थुजोगु ज्ञान दुर्पिअवस्था
वयी गुबले थवगु ज्ञान बुद्धि थाय् तोती ।
अर्जुन थिन्होमह क्षत्रिय वीरपुत्रया नं उजोगु
समय बल । श्री कृष्ण भगवान् साक्षात्
न्होने मदुगुसा इी जिपि
थें हे अभागो ज्वीगु
निश्चय । संग्राम यायगु
निश्चय अवश्य जुये धुंकल,
निखेंया दल पुरा बन्दवस्त
याना थासे थ्यनकल वये
धुनकल । उजोगु अ
वस्थाय् भगवान् स्वयं
सारथि जुया अर्जुनयात

निखेंया सेना, सेनापति म्हसिके धाया निर्ति
रथ यङ्का न्होवने तथा विव बले अर्जुनं शत्रु-
दले थवहे बन्धुवर्ग, गुरुजन आदि खना विस्म-
यान्वित जुया धाल "न कांक्षे विजयं कृष्ण
न च राज्यं सुखानि च," "येषायर्थे कांक्षितं
लो राज्यं भोगाः सुखानि च तइमे अविस्थिता
युद्धे प्राणांत्यक्ता धननि," "स्वजनं कथं
हत्वा सुखिनः स्यामि माधव," "न योत्स्य
इति गोविन्दामुक्ता तूष्णीं बभूव ह," जि
ल्वाये मखुत धया शस्त्र अस्त्र फुकं तोताबिल ।
वस, भगवानं मानुषिक त्रुटि खन उपदेश बीगु
आवश्यता नं खन गीताया उपदेश शुरू जुल ।

अर्जुन नं कमशिक्षितम्ह मखु, उगु समयया अनेनेगु शास्त्र विद्याय् पारंगत जुये धुनकम्ह । अतं घाल—श्व ल्वायेगु व्यर्थ थव थिति गुरुजन स्यायेगु, अले मपा विधवा दया दुराचारी जुया वर्णसंकरया उत्पत्ति ज्वीगु अवश्य, आद्र तर्पण रोके जुल, कुल धर्म स्यने माल इत्यादि शास्त्रानुसार ठिक खव श्व निषिद्ध कर्म याय हे मावगु छाय् धका तर्क यात “अहो वत महत्पापं कर्तुं व्यवसिता वयम् यद्राज्य सुखलोभेन हन्तु स्वजनमुद्यताः” धका युद्ध यायगु ज्या मयात ।

सामान्य दृष्टि स्वयवले अर्जुनया विचार मनासिव, छाय ? हिंसाकर्म उकिसनं थव दाजुकिजाबन्धु व गुरुजनपित स्यायगु जुल वरु व ज्या हे मयास्ये च्वनसा नरक वने मालि मखु । इहलोके राज्यसुख भोग मदुसा थ मदु । धर्मशास्त्र पुराणे नं श्व ज्या अति हे निकृष्टगु जुल । परं श्री कृष्ण भगवानं अर्जुनयात ‘ठिक खव, का म्वाल युद्ध मयास्ये सुंक च्वंव’ धका मधास्ये अर्जुनयाके अज्ञानया दोष खन । गीता उपदेशया मुख्य गठि थुथोय लाना च्वन । आ युद्ध याय मखुत धका ध्यानं अर्जुनया दुने ह्यये शान्ति जूगु मखु अझ शौक सन्ताप ‘विसृज्य सत्सरं चापं शोकसंविग्नमानसः’ । निन्दु प्यन्हु न्ह्योहे युद्ध यायगु विचार तथा आयोजना हे मयायगु जुलसा नं छुं खँ मदुगु आ फुक संकल्प सिधयेका युद्धया आरम्भ जुये त्येका मयायगु विचार नापं अशान्ति नं वल, जि जा म्हाल धया मिखा जायक खोवि तथा च्वन ।

स्यायेगु—थुगु विषये भगवानं वया शंका

निवारण यायत थुगुकथं श्वीकल कि सुनां सुयात स्याइगु । अध्यात्म दृष्टि नं विचार यातसा तिनि छुं विचार थवगु परिपूर्ण जुयु । जगते न्हागुलीसन पुरुष प्रकृति, अर्थात् सूक्ष्म व स्थूलया सम्बन्ध स्थापित जुया च्वनगु दु । छगु हे वस्तुया निचो दु । छचो जक स्वया उकिया विषये निर्णय यायगु झीगु भूल । आ स्यायगु विषये अर्जुनं आध्यात्मिक चो तोफीकल उकिया निंति कृष्णं अध्यात्म पाखे लिना, वया भूल निर्देश याना क्यनेगु आवश्यक खन । ‘न त्वेवाहं जातु नाशं न त्वं नेमै जनाधिपाः,’ ‘देही नित्ययवध्योऽय’ ‘अविनाशाशीतु तद विद्धि विनाशमव्यस्यास्य न कश्चित् कर्तुमर्हति’ ‘अन्तवन्त इमे देहा नित्यस्योक्ताऽशरीणः,’ ‘धीरस्तत्र न मुह्यति’—झी सकलयाके दुने च्वनम्ह आत्मा, व अविनाशी स्याना धयां सीम्ह मखु, श्व देहया ला ही सम्म जकं सी धास्येली श्व स्यायेगु ज्या याय माल धया अपशोच छाय ? हकनं स्वधर्मया विचार नं युद्ध याय माल क्षत्रियया स्वधर्म छु ? धर्मया निंति युद्ध याये अर्थात् संस्कृतिया शत्रु, साधु जनयात पीडा यावम्ह उम्हसें याना अपालं सज्जन वर्गयात दुःख पीडा जुया च्वन उजोम्ह उजोपित युद्ध याना स्यनकेगु ज्या धर्मयुद्ध जुल । थुजोगु धर्मयुद्ध हे क्षत्रियया स्वधर्म । श्वते स्वधर्मया विचार यातसानं अर्जुनं यायहे माल, मयायव थवत अपकीर्ति, निन्दा, परिणाम दुःख, उली उपो छु दयी उकिया निंति हे अर्जुन ‘युद्धाय कृत निश्चय,’ युद्ध यायगुली हे तत्पर जुव धका भगवानं आज्ञा दयकल ।

(सिमधनी, बाकिगु लिपा)

च्वयमाःगु छाय ?

(लेखक—रुपरत्न उपासक)

अध्यहे २०दँति न्हापा नं श्वहे 'च्वयमाःगु छाय ?' धयागु खे 'बुद्धधर्म' पत्रं विचार याय धुंकल, तर अनेक कारणं यानाः श्व खँया पूर्ण निर्णय ज्वी मलाकं हे 'च्वयमाःगुछाय, छायनं मखु' धया थें श्व च्वयगु ज्या हे दिनाः वन । तर आः हानं श्नीगु भाषां 'धर्मोदय' नामगु मासिक पत्रिका प्याहाँ वयगु छु खः व 'च्वयमाःगु छाय ?' धयागु खे विचार जक यायगु मखु कि च्वयगु ज्या हे याय माल धयागु वत्तमान समयया सन्देश खः । अस्तु । प्राय मनुष्य जक मखु सन्सारया सम्पूर्ण

जीवया स्वभाव श्व कि थःगु शरीरं चाइगु काः रुवाउँ, पियाः प्ययचाः, दुखः कष्ट सुख आनन्द आदि विषययात हाव, भाव, भाषा द्वारा अथवा हालाः मेम्ह प्राणीयात कन्यगु । आः बिचाः याय माल कि सु सु जीवं गय गय याना भाव प्रकट याइ ।

आपाः यानाः पशु पक्षी की पतंग तस्यं केवल हाव भाव द्वारा अथवा वेगं छगू प्रकारं हालाः थःगु भाव प्रकाश याइ, तर मानवजातं अध्य जक मयास्य मेपि प्राणीपिके स्वयाः विशेष दुगु भाषा नं थःगु मनभाव जनताय् प्रकाशयायगु यानाः तल । श्व ज्या नं निगु प्रकारं यानाः च्वंगु खन्यदु—छगू भाषण द्वारा, निगु लेखन द्वारा ।

आः श्नीसं सीक्य माल कि श्व भाषण व लेखन गज्या गज्यागु थासे गुलितक उपयुक्त नू । नयगु, त्वन्यगु, ज्वीगु, आदि न्हिज्या ला केवल भाषण द्वारा नं चलयजू, लेखयागु अपायचो आवश्यक मजू, तर थःगु, विचार श्नीगु, सलं न्हायमदु थाय् श्यंक श्यंक्य माल धायव उथाययात श्व लेखन मदयक मगाना वइ । कारण श्व भाव प्रकट यायगु ज्यायात केवल भाषण द्वारा जक ज्वीव वक्ताया सलं गन तक खल अनतक च्वंपि जनतां जक वयागु खँ श्वीगु जुयाः च्वन । लेखन द्वारा जूसा श्नीसं मिखां न्हाय मदुथाय, सलं ताय मदुथाय श्यंक नं लेखकया हृदयान्तरगत सर्वथा सम्भव ।

परन्तु भाषण द्वारा हे जक भाव प्रकाश यायगु ज्या यात धासा अज्यापि छम्ह निम्ह भाषणयायगु विशेष शक्तिदुपि संसारया कुने कुने श्यंक चाःहिलिपि महापुहपिसं यायफु, तर श्व वक्ता ज्वीगु वक्तव्यशक्ति फुकस्याकें दइगु, मखु । गुह्य मनुयाके श्व शक्ति मदुसां मने अनेक उच्चातिउच्च भाव दया च्वन्यफु व भावयात लेखन द्वारा हे प्रकाश यायमाः ।

आः थुकीं प्रत्यक्ष सीदत कि गय नयमागुछायया उत्तर म्वाना च्वन्यत धयागु जुई अध्य हे च्वयमागुछायया छगू जक लिसः थःगु अन्तरभावयात लेखन द्वारा सर्वसाधारणे

वनं शीघ्रं सलं न्हायमदुधाय दूर दूरे श्यंक
प्रचार यायगु धयागु जुइ ।

श्व ज्या थौं कन्हे पत्रपत्रिकां हे जुयाः

चवन, श्व 'धर्मोदय' नं थज्यागु छगू पत्रिका
खः थुक्रिया द्वारा हे थःथःपिनिगु विचारयात
लोके प्रचार यायगु सु अवसर छाय प्राप्त मयाय ।

जीवन यंत्र व रेडियो यंत्र

(चोह्न—मा० कुलरत्न बज्राचार्य, यले)

प्रिय पाठक वर्ग !

गबले तक झोसं झोगु, जीवनया बारे
थमनतुं थजागु खः धका सीके फेमखु उबले
तक झोपिं अन्धा हे खः । जीवन थजागु
खः धका स्यूपिं तथा उकीया उपयोग याःपिं
जा महात्मा हे जुयाः वन । झोपिं मस्यूपिं
मफुपिं जक दुःखरूपि नरकस दुनाचवना ।
थौंया दिने महात्मापिनि उदय जुजुं, नेपालवासी
एवं विदेशवासी, सर्वत्र नेवातयत थःगु भाषां
हे धर्म-बोध याकेत "धर्मोदय" पत्रिका प्याहाँ
वये धुंकल । श्व झोगु उन्नतिया छगूमात्र प्रथम
सु-अवसर खः । छाय् धाःसा—“भाषाहो सभ्यता
हाम्रो, सारा उदय उन्नति” धका धार्थे सभ्यता
व उन्नतिया मुख मातृभाषा खः । श्व भाषां झी
अपठित समाजगणपिंत छुं भतीचा ब्वनेगु
इच्छा बढे याई । भाषा प्रचार यायगुया बारे
लँचाय्का न्यूम्ह वर्तमान श्री३ महाराजयात
धन्यवाद !

जि अल्पज्ञया नं श्व सु-अवसरे छगू
वास्तविक कहानि चवयगु उत्साह जुल । नेवाभाषाया
श्व प्रथम लेख चवय दुगु, जिगु तःधंगु भाग्य
खः । झोपिं सकसियां भाग्य खः । एवं
प्रयत्नया नं फल खः । थःगु मने छु विचार

यानातयागु खः उकीया नतीजा अवश्य दई ।
नेवातयसं थगु समाजयात कल्याण याय्या निमित्ते
मातृभाषा नं प्रचारणीय धका प्रयत्न यानाः च्वंगु
आपा हे दयधुंकल । बल बल थौं सफल जूथे
चवन । श्व सफलता निःस्वार्थ भावी तथा
प्रतिफल खः । थुजागु किसिमयागु न्हागुं
समाजयात कल्याण ज्वीगु ज्याखँस झी सकसिनं
सहयोग बियमाः । सफलता व असफलताय् फल
निस्वार्थया अवश्य छुं कारण दयमाः । सु-स्वाद
जुई, स्वार्थया फल निस्वाद जुई ।

गथे निमलंगु पुखुली अःपा छव वां
छुयवले, अःपा ला तुरन्त डुबे जुई तर चोट्या
प्रभावं गुलि लिपातक नं लः गुजि कयाः लहर
वनी । अथे हे झोसं मनयानागु विचार, म्हुर्तु
ल्हानागु खँ व कायं यानागु ज्याय प्रभाव
छगूलं छगू स्वानाः लहरवं थें वनी । थुजागु
हे विचार धारा सकसियां छगू जुल धाय्वं
थुकी छगू शक्ति प्याहाँ वई गुकिं संभारे भिके
नं फु मभिके नं । आपलं मनूतया विश्वास दु
कि मखँक यानागु तथा स्वैतं मधयागु खँ
सुनां सिई मखु । तर झोसं सीकेमाः कि मखँक
योनागु ज्याया नतीजा नं भोग याय् हे माः ।
गथे पापि पुरुषं समाज विरुद्ध मखँक खुयाःकासां
परिणामे वया लँ, दसि, कारण जोजो वैत

कायम् याई । हानं सुं मनू सुनानं मखंक
अयला त्वंसां वैत तुरन्त हे प्यम्हसिनं 'अयला
त्वनाबोम्ह' धका सीका काई । श्व बाहेक
मनूतयसं स्वार्थ सिद्ध याय्या निमित्ते रहस्यमय
ज्या याई गुकिया फल परिणामे खराब हे ज्वी;
वया अन्तस्तल नं शुद्धज्वी मखु । सच्चा पुरुष
वहे खः गुम्हसिया मन हरबखत देवस्थल थें
पवित्रयानाः मर्मिगु ज्या याई मखु । हानं
गुम्हसिया जीवन समाज सेवास निरत जुया
दीनवन्धु जुई । थुजाम्हसिया अन्तस्तल नं
निर्मल जुई ।

ईश्वरं पारमार्थिक व सांसारिक निगू
लं क्यनातगु दु । सांसारिक धैगु नाशवान
खः । थुके काम, क्रोध, लोभ, मद, मोहन,
भरिपुर्ण जुयाः च्वंगु दु । मनूतयगु आपा
विचार, तृष्णा व सांसारिक भोगविलासे हे खने
दु, थुके दुःख बडे जुजुं वल । पारमार्थिक
थुजागु छुं मद्दु केवल शान्ति । मनूतयसं गबले
तक सांसारिक भावनाया त्याग याइ मखु उबले
तक परमार्थपथ दर्शन लाइ मखु ।

आः झीसं रेडिओ व मनू तुलना याना
स्वयमाल । वैज्ञानिक तयसं संसारया अणु,
परमानुया तत्व सीका रेडिओ आविस्कार यात ।
श्व यंत्रे छु भाव प्रकट वहे भाव संसारे
दकोभन च्वंगु रेडिओले न्यने दई । थुके गबलें
खुशिया खबर, गबलें रोमाञ्चकारी खबर, स्टेशन
धोःथें वई । झीगु जीवन यंत्रया स्टेशन थःगु
मन खः । श्व मनं छु विचार याई उकीया
प्रभाव, न्हापां थःगु शरोरे एवं समाज तथा
अदृश्य विश्वाकाशे नापं फ़ैले जुई । थुजागु
हे अणु, परमाणु मुनाः छगू रूप जन्मजुई ।
थथे विचार याय् बले झीसं याय्गु विचार

व कल्पनाय फल भोक्ता झीपि हे खने दु ।
यदि झीसं थःगु भविष्य सुधार याय्गु जूसा
न्हापालोक सकसिनं कल्पना भिनिगु परमार्थ
पथस वनेगु स्वयमाल । परमार्थ वनेत न्हापां
दान, शील, क्षान्ती, वीर्य, ध्यान, प्रज्ञा, मैत्री,
करुणा, मुदिता व उपेक्षा इत्यादि गुणं युक्त
जुयमाल । सांसारिक दुःख कष्ट, साधारण
दृष्टि स्वेबले, कतपिनिगु दोष थेंचों तर श्वव
ब्याकं थःगु पूर्वजन्मया दोष धकं धैर्यपूर्वक
भाःपेमाल । पूर्वजन्मे झीसं छुछु दोष एवं
कुकार्य यानावोगु दई; सुनां स्यू? अकिं थौं

झीत दुःख कष्ट जूगु ब्याकं पूर्वकर्मया दोष
धकं भालपाव वत्तमान सुधार याय्गु ज्याखें
झीपि हतोत्साहि ज्वीमज्यू । बोधिसत्त्व महासत्त्व-
पिसं दुःखस्यूगु खँ लुमंके योग्य । उकिं
महात्मातयसं धालः—'दीन दुःखीजनपिसं
ध्यानतयाः भक्तियात धाःसा उरिं याकंन तरेजुई ।'

संसारे पापितलिसे अर्थात् क्रोधितलिसे
क्रोधतुं पिकयाः लवानां कदाचित शान्ति जुई
मखु । भगवान् बुद्धया उपदेशनुसार, असत्यवादी-
यात सत्यतां, क्रोधीयात मैत्रीभावं, लोभीयात
दानं व खराबयात असल जुयाः याय् फ़यकेमाः ।
थुगु प्रकारं सहनशील दयकाः धार्मिकजीवन
यासे—घरेलु प्रचारं क्यनातः थें कपाय् डिलेगु,
काप थाय्गु, बुँज्यां याय्गु हानं उद्योग
परिषदया शिक्षानुसार देशउन्नति याय्त् उद्योग
याय्गु, अने अनेगु इलम कार्खाना चलेयाय्गु
व्यापार याय्गु इत्यादि ज्या यानाः थःगु देशया
लागी, समाजया लागी, जातिया लागी, साहित्यया
लागी, धर्मया लागी व शिष्टसमाजया रीति
थितिया लागी योगदान बिये । थःगु भाषोन्न-
तिया लागी नं फुथाय् तक सहयोग बिया

साहित्यिक वृद्धि याये । विद्याया प्रचार नं याये
प्रत्येक सुखकामो मनूतयसं श्व ज्ञागु देह
रेडिओ यंत्र थें खः धकं भालपाव थःत दुःख
कष्ट ज्वीगु मयोसा, थःमं बांमलागु व मभिंगु
विचार मयासे मिंभिंगु जक विचार याना

शरीर यंत्रं ब्रोड्कास्ट याय्गु स्वयंमाल । थथे
सकसिनं भालपाव काल धाःसा थःगु देश
छकुचायात जक मखु परं सारासंसारयात झीसं
भिके फई ।

ओम् शान्ति ! शान्ति !! शान्ति !!!

—१२३ सुन्दरीया प्रेम १२४—

(रचयिता —श्री धर्मरत्न "यमि")

(१)

जिमि योह्न व सुन्दर नन्द लिनाः,
धन्य प्रेम समुन्द्रस लाल कयाः ।
थुगु राजसि वखत च्चीक्य छ्याः,
वन्य थाउँक चीवर वख पुनाः ॥

(२)

सुयात गुगु सौगत संघ स्वनाः
शरणागत लोक गुकी दुकयाः ।
च्वन दुःखफुकाः बिय माल धकाः;
जि उकी वन्य थौँ गुलुपात ज्वना ॥

(३)

श्व उमङ्ग पपू ध्यन्यवं अन हे,
जुइ ब्वेत स्वतंत्र व स्वच्छ सखे !
थुगु जीवन कण्ठक नं अन हे,
ध्यन्यवं फई धर्म चुपिं ध्यन्यरे ॥

(४)

विरहाग्नि श्व सीतल शील कयाः,
अति सिञ्चुक स्याय जि दान्त जुयाः ।
जिगु चित्तस जूगु श्व पातक घाः;
प्रियया पद-धू जक लंक्य तयाः ॥

(५)

थुगु राज-कुले भव-वैभवया,
सुख पूर्णगु जीवनया न्हिछ्याः
सियनं जि मयो, सुर वाद्य तथा,
रसपूर्ण मनोहर गीत न्यनाः ॥

(६)

वरु घोर दिपे अथवा फल्यचाय्,
अन नं मदुसा घनघोर गुँया—
दथु वा सिथया वँस चित्त चिनाः,
सिय नन्दजु अर्हत जूगु न्यनाः ॥

अन्तिम दृश्य

(चोह्न—भिक्षु प्रियदर्शी, वजिराराम, बम्बलपिटिम, लंका)

[श्व लेख जुलसां लेखेकं लंकादेशं ह्ययाहःगुया अनुवाद जुल ।—सं०]

कुशीनगरया शालवृक्ष निमाया दश्वी भगवान् करुणामय मृत्युशय्यास च्वना विज्यात । वसपोल तथागतयो याय्मानिगु ज्या छता जक लेना च्वन । छु धासा—उगु समये अन सुभद्र धैम्ह परिव्राजक छम्ह वासयाना च्वंगु जुया च्वन । “थहुं रात्रिया सोंगुगू प्रहरे भगवान्

विश्वास दु कि वसपोलं जिगु श्व अज्ञानयात नाश याना, सत्यया उपदेश विंया जिगु शंका निवारण यायी । वथें वसपोलं हे जक श्व जिगु शंका मदयका जिगु ज्ञानयात निर्मल यास्ये जित धर्मोपदेश याय् फयी ।”

अले व परिव्राजक कुशीनगरे वना

गौतम बुद्ध परिनिर्वाण जुया विज्याइगु निश्चय जुल” धैगु खँ पिने पिने ताय दया च्वन । श्व खँ न्यना सुभद्रं मतीलवीकल, “श्व संसारे सर्वज्ञ बुद्ध धैपि अति दुर्लभ, आ थहुं गौतम बुद्धया देहान्त ज्वीगु धका धाल, जि धालसा शंका समाधान जूगु मखुनी । वसपोल बुद्धयाके जि

भगवान्या परमप्रेमी व कर्तव्यपरायणम्ह सेवक भिक्षु आनन्दयाके भगवान्या दर्शन यायगु आज्ञा फोन । भिक्षु आनन्द, भगवान्या प्रति प्रेमया कारणं सुभद्रयात धाल, “म्वाल, सुभद्र, भगवान्यात दुःख विंय मते ।” निको, सोको तकनं सुभद्रं आज्ञा फोन । निको, सोकोलं भिक्षु आनन्द

वहे उत्तर बिल । अनंली जीवनया अन्तिम अवस्थाय् श्र्यंम्ह बुद्धं अमीखँ लहागु ताया भिक्षु आनन्दयात थथे धया विज्यातः—

“मते, मते आनन्द, सुभद्रयात पने मते, वं तथागतया दर्शन थया । वं न्हागु नेनसां वियगु जुल । ज्ञान प्राप्ति हे हेतु ख । उकिं जित तकलिफ ज्वी मखु ।”

तदनन्तर सुभद्रयात भगवान्या दर्शन दत । अले वसपोलया न्होवने थव शंका ब्याक प्रकाशन यात । बुद्धं कना विज्यात । सुभद्रं अत्यन्त श्रद्धा तथा नेना च्वन ।

“न्हागु धर्म-विनये गुगुली अष्टांगमार्ग मदु अन प्रथम, द्वितीय, तृतीय व चतुर्थ श्रमण (अर्हत) दयी मखु । न्हागु धर्म-विनये गुगुली अष्टांगमार्ग दु अन प्रथम, द्वितीय, तृतीय व चतुर्थ श्रमण (अर्हत) दयी । आ थुगु धर्मे अष्टांगमार्ग दुगु जुल । थुकी हे, सुभद्र, भिक्षु पिसं सम्यग्जीवन हने फयी । अले तिनि संसारे अर्हत धैपिं शून्य ज्वी मखु । जगतया फल्याण याय हेतुनं जिं प्रघ्नज्या कया बले जि नीगुदं तिनि दत सुभद्र, आ जिं पिहां वयागु हे छटं दत, धर्मया विस्तृत क्षेत्रे पथिक जुया विहार याना जुयागु । थुलीं उपो विजय ज्वीहे फौ मखु ।”

अले शंका निवारण जूम्ह सुभद्रं बुद्धयात

अभिवादन याना वसपोल शास्ता, शिक्षा व शिष्य पिनिगु अर्थात् बुद्ध, धर्म व संघया शरणे वन । भिक्षु संघे दुहां वनाली वनया एकान्ते परिश्रम पूर्वक ध्यान याना एकाग्र यास्ये अर्हत पद लात ।

थुगु प्रकारं वसपोल बुद्धं, दुःखी जुया मखुगु लँपुइ लाना च्वंपित जीवनरुपी विश्वब्यापी रोगया वासल कना विज्यात । अले धंक वैशाखे छन्हुया दिने वसपोल तथागत चयेदं दयका सकलें सीमाःथे मनुषं प्राप्त यायफुगु मध्ये उत्तमगु अनित्य धैगु विश्वासब्यापीं निमय अनुसार, दन्नस थीगु पूर्वया आकाशे सुद्यो लुया पश्चिमाकाशे पुन्हीया तिमला लुकुं ब्यू बले परिनिर्वाण जुया विज्यात ।

हाय, असीम करुणा व अगाध ज्ञान ज्वना सकल संसारया सुख व ऐश्वर्यया निरिति पूरा पीडादं तक परिश्रम याना विज्याम्ह वसपोल परमयोगीं (महेशीं) थुगु कथं जोश व महत्त्व-पूर्णगु वाक्य पिकया शिष्यपिन्त अन्तिम उपदेश बिया सदायात म्हुतु प्वा तिना विज्यात ।

“हन्न ‘दानी भिक्खवे आयन्नयामि वो वयधम्मा सङ्घारा अप्पयोदन सम्पादेथ !”

“स्वव, शिष्यपिं, जिं छिमित कने, सकल अवयवी वस्तु क्षण भङ्गुर न्हां, होसयाना पला तया हुं !”

ज्वसापासा

१०००

थुगु तःधं उगु चिकिधं धका द्वेष भाव याना
हाला ज्वीगु ला केवल थःगु अज्ञानताया परिचय
वियगु जक खः । याय्माःगु मुख्य लक्ष्या विचारं
स्वतधाःसा निगूर्लि छगू खः । मखु, थः थःगु
व्यक्तिगत स्वभावानुसार स्वतधाःसा निगू जा छु
सछिगू नं दयफु—गथे थौं कन्हे दया हे च्वन ।
यदि झीसं श्रीसद्धर्मपुण्डरीकाय् बांलाक स्वतधाःसा
छगू हे यानया जिक यानातःगु खनि । गुफिया

छगू प्रमाणः—

“सपश्यति महाप्राज्ञो धर्मकाय मशेषतः ।
नास्ति यान त्रयं किंचिदेकयान मिहस्तितु ।”
गुम्हसिके स्वंगू यान धैगु छुं मदु केवल
छगू जक यान खः’ धैगु धारणा दई, उम्ह
महाप्राज्ञं तथागतया उपदेशात्मक धर्मकाययात
शेष मदेक खंका काई ।

सकल प्राणिया जय ज्वीमा !

“धर्मोदय”यात सुनां छुधा ?—

कालिम्पोंग ७-११-४३

प्रिय सम्पादक,

सादर नमस्ते ।

थौं धर्मोदय धैगु झी नेवा धालसां
नेपाल भाषाया पत्रिका प्रकाशित जूगु खना,
जि जक मखु, सारा झी नेवा (नेपाली) त
अत्यंत हर्ष जुइमा ।

थौं कन्हेयागु समयस फुकसियां थःथःगु
भाषां प्रचार यानो च्वन । थउंतक झीगु
मातृभाषाया पत्रिका छुं प्रकाश जूगु मदुनि ।
थौं “धर्मोदय” पत्रिका प्रकाशित जूगु खनाः
जितः अतिकं हर्ष जुल । अतएव थ्व पत्रिका
सकल झी नेवा दाजु किजा पिसं, नेवा भाय्या
साहित्य शिक्षाया प्रचार याय्या लागि ग्रहण
याई धैगु जिके तधंगु आशा दु ।

“धर्मोदय” अर्थात् धर्मया उदय ।

निवेदकः—पुण्यरत्न उपासक

+ + + +

सारनाथ २४६१

पूजनीय भदन्त अमृतानन्दया कोमल
चरणे सादर वन्दामि ।

भन्ते ! छलपोलया दया कृपां छुया हया

बिज्यागु “धर्मोदय” प्रथम पुस्तक प्राप्त जुल ।
स्वसे जिगु मने हर्षोदय जुल । अहो भाग्य !
छलपोलपिनि मैत्री भावया धर्म झी नेपाल वासी
बौद्ध जनतापित गुलि जक सरल जुया बोगु ।
छाय् धाःसा न्हापा झीगु देशे भाय् मस्यु, आखः
मसः धा धां दिन बिते याना च्वन । आः
अथे धाय् माली मखुत बर्मा, लंका, हिन्दि व
अंग्रेजि भाय् मस्युपि सकल दाजु किजा
तता क्येहेपिनि छगू मात्र कर्तव्य थ्व
कि उत्साह पूर्वक दच्छिया ३) दाँ चन्दा
बियाः, थःगु मातृ भाषां उदय जुयावांगु
धर्मोदय पत्रिकायात उत्साह ब्युसे साधुकार ब्यु
ब्युं घयपुया काय्गु ।

प्राथिनीः—

अनागारिका आरति

+ + + +

बौद्ध-चर्या—पद्धति—थ्व सफु विशेषयाना
भारतीय बौद्धपिनि निमित्त च्वयात गु हिन्दी
भाषाया जुल । हिन्दी भाषासःपि प्रत्येक
गृहस्थपिसं छगू प्रति कयातये योग्य । थुकी
गृहस्थपिसं माःगु बौद्ध क्रिया काण्डया खँ व
भगवान् बुद्धया संक्षिप्त तथा सरलरूपं उपदेश

नं संगृहित यानातःगु दु । चोम्ह भदन्त
बोधानन्द महास्थविर । डबल् क्राउन साइज,
छपाई बांला । पृष्ठ १८० दु । मूल्य केवल
१॥) प्राप्त ज्वीगु थाय् महाबोधि पुस्तकभण्डार,
सारनाथ, बनारस ।

खुदकपाठ—श्व सफु सूत्रपिटके खुदक-
निकायया प्रथम ग्रंथ जुल । थुकी त्रिशरण

आदि मेगु न्यापु सूत्र दु । मूलपालि नाप
हिन्दी अनुवाद नं दु । अनुवाद सरल । छपाई
नं बांला । चोम्ह भिक्षु धर्मरत्न एम्० ए० ।
पाकेट साइज, छपाई बांला । पृष्ठ ४६ । प्राप्त
ज्वीगु थाय् महाबोधि पुस्तक भण्डार, सारनाथ
बनारस ।

लेखकपित निवेदन

प्रत्येक लेखक व लेखिकापित विनम्र निवेदन याये
कि, “जिगु लेख आःतलें छापे मजुनी” धैगु मती मतसे
थःमं छको चवय धका मती तयधुंगु विषये अप्रमादी जुसे
चवयाः सम्पादकया नामे छया हया दिसं ।

छन्हु मखु छन्हु छिगु लेख प्रकाशित जुयफु । लेख
प्रकाशित मजुल धका थःगु उद्योगयात घटे यायगु जा
मानो ‘द्यो तुयूल’ धका दनेधुंकानं हानं अलसी जुयाः
द्यने थें हे खः । वरु ‘जिगु उखुन्हुया लेख बांमला ज्वी
उकिं छापे मजुगु; आः व स्वयानं बांलाक चवये’ धका
धैर्यतया उत्साह याना दिसं ।

सम्पादक, “धर्मोदय”

धर्मोदय कार्यालय,

कालिम्पोंग ।

यें देशे “धर्मोदय” एजेन्टया ठिकानाः—

सन्देश गृह

बांगेमुधा,

कान्तिपुर,

नेपाल ।

“धर्मोदय”या नियम

REGD. NO. C. 3045

१—“धर्मोदय” धर्मोदय-सभाया संविधानत्वे प्रकाशित जुई। थुक्रिया उद्देश्य न धर्मोदय सभाया थें खः। तथापि थुक्रिया कर्मक्षेत्र उलि हे सीमित जुई मखु। थ्व पत्रिका प्रत्येक शुक्रपक्षया प्रथम सप्ताह तकं प्याहां वई।

२—थुक्रिया दच्छिया चन्दा ३) खुलाया २) छगू प्रतिथा १)। न्यागु महिनानसें ग्राहक जुथफु। पत्रना हइगु घरी नमूनाया लागिं छगूप्रति अर्थें छ्वया हई।

३—राजनैतिक खँ बाहिक मेगु धर्म-शास्त्र कला, सम्भ्यता, पुरातत्त्व, साहित्य, इतिहास, धिति-रोति व भ्रमणात्मक खँ आदि विविध विषय सम्बन्धी लेखत थुकी छापे जुई।

४—लेख, कविता, समालोचनार्थ सफु (निगु प्रति) तथा थुगु सम्बन्धे पत्रव्यवहार सम्पादकया नामे छ्वया हयमाः।

५—सुं लेखक द्वारा प्रकट जूगु मतया उत्तर-दायो सम्पादक-मण्डल जुई मखु।

ग्राहकपिंत

६—प्रबन्ध सम्बन्धी पत्रव्यवहार व चन्दा, व्यवस्थापकया नामे छ्वया हयमा। पत्रव्यवहार याय्गु बखते थःगु ग्राहक संख्या व पूरा नां व ठिकाना छापार्थें च्वंक च्वया हयमाः। मखुसा पत्रिका थ्यनि-गुली गोल्माल् ज्वीफु।

७—पत्रिका मकाय्गु जुल धाःसा अथवा थःगु

ठिकाना हेर-फेर याय्माल धाःसा लच्छिन्हो हे व्यवस्थापकयात सूचना बियमाः।

८—यथासमये पत्रिका थ्यंकः मत्रल धाःसा स्थानीय हुलाके बांठाक बुझे जुयाः अनं व्युगु जवाब तथा लच्छिया मित्रे पौ छ्वया हल धाःसा मेगु प्रति छ्वया हई।

लेखकपिंत

९—सम्पादकयात लेख छ्वया हयगु बखते थःगु पूरा नां व ठिकाना च्वया हयमाः। लेखत लच्छिन्हो हे सम्पादक याथाय् थयनेमाः।

१०—लेख, छखे पाखे जक च्वया हयमाः। भोंया देपा व जःपाखे सी खालियाना तयमाः। आखन्व स्पष्ट व खँया त्वा (paragraph) सीदयकेमाः।

११—लेख अथवा कविता प्रकाशित याय्गु व मयाय्गु, तनेगु ककाय्गु अथवा संशोधन याय्गुया पूरा अधिकार सम्पादक-मण्डलयात दु। अप्रकाशितगु कविता व लेख बिना टिकट खचं लिच्छ्वया हई मखु। प्रत्येक लेखकतयत थः थःगु लेख व कविता छापे जूगु अंक छगू बिया हई।

१२—गुम्हसिनं “धर्मोदय”या ग्राहक छकठनं भिह्ल बा वयां अपो दयका बिइ उहसित “धर्मोदय” छगू प्रति दच्छि तक बिना चन्दां छ्वया हई।

DHARMODAYA KARYALAYA,

P. O. Kalimpong,

DARJEELING.

Only Cover Printed by General Printing Works Ltd, 83, Old China bazar St. Calcutta.

प्रकाशक व प्रबन्ध सम्पादक—भिक्षु अमृतानन्द मन्त्री, धर्मोदय सभा, सारनाथ।

भारतया दृश्य

[चोह—भिष्णु सुबोधानन्द]

भारतवर्षया श्व पुण्यमय प्रदेश न्हापां निसें प्रकृति नटी (प्याखँ भवो) या रमणीय रंगस्थल जुयाः च्वन । प्रकृतिदेविं थःगु करकमलं थुक्रियात बाँलाक छाया पां सु-सोभाया आगार दयकल । भारतया बाह्य रूप गुलि सुन्दर ख, वस्वयानं अधिक, अभ्यन्तरया रूप बाँलागु सोभां युक्त जुयाः च्वन । थन सभ्यता व संकृतिया उदय नं जुयाः च्वन । धर्म तथा दर्शनया जन्मजुगु थाय् नं थन हे खः । अनेक ग्रन्थ व ज्ञानया मानसरोवरं नाना प्रकारया विचार धारा प्याहाँ वल । भारतीयतेत छगू मखु छगू रूपे थौंतेक नं सन्तुष्ट याना च्वन ।

बुद्ध धर्म विश्वया महनाय धर्म मध्ये छगू उत्तमगु धर्म खः । भगवान् बुद्ध श्व हे भारत भूमिस उत्पन्न जुया बिज्यात । वस्पोल, संसारया छगू दिव्य विभूति जुल । हाकनं वस्पोल महा विपुल गुणं विभूषितम्ह महामुनि खः । वस्पोल बुद्धं समयमागु परिस्थिति अनुरूप गुगु धर्मचक्र प्रवर्तन याना बिज्यात, उगु धर्म थपाय्स्कं सजीव तथा व्यावहारिक हाकनं मंगलमय कि—थनि निदोलत्या वर्ष निसें अद्यापि उगु धर्मया प्रभाव मानव समाजे घटे जुगु मखुनि । एशियाया केवल चिकिचाधंगु पश्चिमि भाग छगू तोता, मेगु श्व विस्तृत भूखण्डे वस्पोलया प्रभुता अतुलनीय जुया च्वन । बुद्ध धर्म लखंलख प्राणिपिन्त मंगल साधन यात वर्थे याना नं च्वन तिनी ।

भगवान् बुद्धं सम्यक्सम्बोधि धालसां परम उत्कृष्ट ज्ञान प्राप्त याना बिज्यागु प्यंगू सत्य

मध्ये न्हापां यागु सत्य, दुःख सत्य, खः अर्थात् 'संसार दुःखमय खः ।' श्व सिद्धान्त स्वयां आधुनिक गुलि विद्वानपिनि मती शायद बुद्ध-धर्म धैगु 'नैराश्यवाद' धका भ्रम ज्वीफु । तर श्व विचार केवल भ्रान्त भावया हे जक परिचय खः । यदि दुःखतत्त्वं हे जक भगवान्‌या व्याख्यान समाप्त जुगु जुसा अवश्य 'नैराश्यवाद' धका धाः सां छुं आपत्ति मदैगु । परन्तु वस्पोल बुद्धं दुःखया समुदय (=हेतु) तथा दुःखया निरोध (=निर्वाण) यागु नं उपदेश याना बिज्यासे, दुःख निरोध ज्वीगु मार्गयात नं स्पष्ट ज्वीक क्यना बिज्यागु दु । उकिं बुद्ध-धर्म 'नैराश्यवाद' मखु धका सीके माल ।

गुह्य महापुरुषं, प्राणिपिन्त—पुरोहित, देवता तथा ईश्वरया सहायता विना, कल्याणया सम्पादन थःगु हे शक्तिस निर्भर ज्वी माःगु उपदेश आज्ञा दयका बिज्यात, उजाम्ह महापुरुषया धर्मयात 'नैराश्यवाद' धकं धाय्गु घोर अयुक्त खः । मनुष्यपिनि स्वातन्त्र्य, स्वावलम्बन तथा प्राधान्या प्रतिपादन याय्गुली बुद्ध-धर्म तःधंगु विशेषता कयातल ।

बुद्ध-धर्मया स्वंगू मौलिक सिद्धान्त दुः-
(१) सब्बमनिच्चं =सर्वमनित्यम्= दया चक्क वस्तु अनित्य जुया फुना वनी, (२) सब्बमनत्ता= सर्वमनात्मम्=दया चक्क वस्तु परिणामे आत्मा रहित, (३) निब्बानसन्तं=निर्वाणं शान्तम्= निर्वाण हे जक शांत । तथागतया धर्म बिषये विशिष्टरूप सीकेत श्व वाक्य पर्याप्त ।

विश्वया समग्र पदार्थ अनित्य स्त्रः, स्थायी
 हुनं दुगु मखु । उजागु हुं हे वस्तु विद्यमान
 जुयाः च्वंगु मदु कि गुगु स्थायिरूपं प्राप्त जुयाः
 च्वनी । थुगु सिद्धान्त अंशयात 'क्षणिकवाद'
 धाई । जगतसंसार परिणामशील जुया। च्वनिगु
 स्वभाव खः । क्षण क्षणे फुक वस्तुया परिणाम-
 परिवर्तन जुया च्वनिगु जुल । जगते 'सत्ता' मदु :
 'परिणाम' हे सत्य खः । बौद्ध दर्शनया श्व हे
 सिद्धान्त जुल । ग्रीक दार्शनिक हिरेक्लिटसं नं
 'परिवर्तन'या तथ्ययात मानेयात । तर बुद्धया
 मत (ग्रीक तत्त्ववेत्ताया स्वयानं) प्राचीनतमगु
 जुल ।

फुक वस्तु आत्मा वा जीव धका गुगु
 तत्त्वयात धाङ्गु खः व स्वतंत्र सत्ता मखु ।
 वजा केवल मानसिक वृत्तिया संघात मात्र जुल ।
 वस्तुत, द्रव्यया सत्ता दुगु मखु । केवल हुं
 गुणरापि स्कंधया * समुच्चय मात्र जुयाः च्वंगु
 खः । श्व यथार्थ, अन्तर व बाह्य निगू जगतया
 पदार्थ विषये जुल । न अन्तर जगतया (चित्त
 जगतया) हुं पदार्थ स्वरूप दु, न बाह्य जगतया
 पदार्थ (धर्म । प्रथम अंशया नां जुल 'पुद्गल
 नैरात्म्य' । दुतीय अंशया नां जुल 'धर्म नैरा-
 त्म्य' । निगूलिं मिले यायबले श्व समस्त संसार
 आत्मशून्य प्रतीत ज्वीगु जुल । थुगु सिद्धान्तया
 निर्णय हीनयान व महायान ‡ धर्मे अतिकं
 युक्ति पूर्वक श्वीक कनातःगु दु ।

निर्वाण हे शान्त खः । जगत संसार
 दुःखमय खः । श्व दुःखयात निवृत्ति यायगु हे
 मानव जीवनया अन्तिम लक्ष खः । काम व
 तृष्णां जगतया उदय जुई । तृष्णा आदि क्लेशया

मूल—अविद्या हे खः । गुथाय तक अविद्याया
 नाश ज्वी मखु, उथाय तक दुःख निवृत्ति ज्वीमखु
 थुकेया निम्ति प्रज्ञा-ज्ञान आवश्यक जुल । शील,
 समाधि व प्रज्ञा-श्व स्वंगू बुद्ध-धर्मया महानगु
 चर्यारत्न धालसां निर्वाणपुरे यंकङ्गु सोपान जुयाः
 च्वन । प्रज्ञाया उदय निर्वाणया साधन जुल ।
 थुगु प्रकारं भगवान् बुद्धं जगतया दुःखमय
 जीवनं निवृत्ति जुयगुयात निर्वाण धका आज्ञा
 दयका विज्यात ।

श्वहे मूल सिद्धान्तया व्याख्यायात कयाः
 नाना बौद्ध सम्प्रदायिपिं उदय जुल । बुद्ध-धर्मया
 निगू प्रधान विभाग दुः—श्रावकयान व महायान
 बुद्ध-धर्मया प्रारम्भिकरूप श्रावक धालसां 'थेरवादी'
 (स्थविरवादी) जुल । अनं लिपा विकसित जूगुयात
 महायान धालसां महासांघिक धका धाई । थुके
 विज्ञापिसं विमर्शन याना सारयात यथार्थ बोधयाना
 काये । निगूलिसं सारासार खंकाः असारयात
 तोता सारयात कया, धर्मचर्या द्वारा, राग, द्वेष,
 मोहादि क्लेश व्याकं निर्मूल यानाः, सर्वदुःखं
 मुक्त जुयाः च्वंगु परम शान्तगु निर्वाण प्राप्त
 यायगु हे सकल महानुभावपिनि कर्तव्य खः ।
 महायान व हीनयान धका परस्पर भेद तयाः

* रूपस्कन्ध, वेदनास्कन्ध, संज्ञास्कन्ध, सस्का-
 रस्कन्ध, विज्ञानस्कन्ध ।

‡ हीनयान व महायान धेगु नां महायानिपिसं
 निर्देश याःगु जुल । अमिसं थःगु न्हूगु चर्यायात
 महानगु भाःपा हीनयान धका व प्राचीनगु चर्यायात
 क्लेशगु भाःपा हीनयान धका नां तल श्व केवल नाम
 भेद मात्र जक खः । परिणामे निगूलिं यानयापिनि
 मूल कारण तु राग, द्वेष व मोह नाशयानाः शान्ति
 अवस्था प्राप्त यायगु हे खः ।